І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації:
'Svoboda', 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV Ч. 46. ЦЕНТІВ 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1957. TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 46. VOL. LXIV

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ ЗМЕНШУВАННЯ БЮДЖЕТУ КОШТОМ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ

АЙЗЕНГАВЕР ПІДТРИМУЄ ГОЛЛА ЯК КАНДИДАТА НА ГУБЕРНАТОРА НЮ ЙОРКУ; ПЕРЕСТУДА ПРЕЗИДЕНТА ПОСЛАБЛЮЄ ЙОГО СЛУХ.

Вашингтон. — Президент Айзенгавер на пресовій конференції рішуче виступив проти того, щоб зменшувати федеральні видатки коштом допомоги закордонним державам, або коштом інших видатків, важливих для розвитку країни. Але він одночасно заявив, що його уряд постійно думає над тим, щоб, по можливості, зменшити федеральний бюджет на фінансовий рік, який почнеться 1-го липня цього року. Айзенгер відмовився сказати, в яких пунктах можна буде обтяти федеральні видатки, і як велике мало б бути те зменшення. Президент заявив, що, на його думку, можна б сповільнити виконування деяких пунктів його програми та відкласти частину з неї на дальші роки, але твердив, що він не погоджується на те, щоб деякі видатки в бюджеті зовсім зліквідувати. Урядові аґенції вже довший час працюють над тим, щоб знайти ті місця в бюджеті, які можна б було зменшити без більшої шкоди для нормального ходу життя в цій країні. Айзенгавер твердив, що можна б зменшити деякі пункти в сумах, призначених на допомогу закордонові, але одночасно твердив, що не є можливо зовсім зліквідувати цю допомогу, бо є такі країни, які потребують дарунків, бо не можуть користати з самих тільки позичок, як це дехто пропонує з членів Конґресу. Президент і на пресовій конференції і на прийнятті, яке республіканські члени Конґресу влаштували в пошану колишнього голови Республіканського Комітету хвалив Ліонарда В. Голла за його працю для Республіканської партії. На цьому прийнятті Президент сказав, що інші хвалять Голла за його осяги, а він хвалить його за те, щоб своїми порадами врятував його перед деякими помилками, які він, Президент, міг би був зробити, не маючи політичного досвіду. Айзенгавер сказав, що не знає, чи Голл схоче кандидувати на губернатора Ню Йорку в 1958 році, бо Голл йому ще цього не сказав, але якщо б він рішився на те, то він його підтримує як кандидата на те становище. Айзенгавер заявив, що він як президент, не вмішується в політичні справи окремих стейтів, але публічно заявляє, що буде підтримувати Голла, якщо схоче кандидувати. Президент просив журналістів, щоб голосніше виголошували свої запити, бо його довша перестуда, на яку він терпить ще від інавґурації (21-го січня) спричинила послаблення слуху в одному вусі. Президент мав в лівому вусі вату, яке його болить. Також і кашель ще не залишив Президента, який три рази кашляв під час конференції, яка тривала 30 мінут. В справі Середнього Сходу Президент заявив, що та криза прояснилася. ЗДА, казав Айзенгавер, обстоюють думку, щоб всі держави, які мають фльоти, могли користати з затоки Акаби. Уряд розглядає справу, чи дозволити американським журналістам відвідувати комуністичний Китай. Президент вдоволений, що Конґрес ухвалив його доктрину в справі Середнього Сходу, яка дозволяє урядові цієї країни висилати свої війська на випадок комуністичної аґресії, та економічно допомагати країнам із того району. Президент не зайняв становища в справі флюоризації води, сказавши тільки, що в Вашингтоні п'є воду з крану, а під час подорожі споживає воду з пляшок. Айзенгавер не хотів би, щоб із Білого Дому робили музей, бо це є „символ" країни, але він не має жадних застережень, щоб дещо змодернізували приміщення виконної частини уряду.

Кеннеді твердить, що треба „нових ідей" для перемоги в 1960 році

Ню Йорк. — Демократичний сенатор із Массачусетс Джан Ф. Кеннеді, який мало що не був наименований на кандидата на віце-президента, заявив у своїй статті в журналі „Лайф", що демократи мусітимуть виступити „з новими ідеями", якщо схочуть перемогти республіканського кандидата на президента в 1960-му році, яким, правдоподібно, буде Ричард М. Ніксон. Кеннеді думає, що той республіканський противник буде мати за собою досвід і вміння та зможе ще збільшити свою популярність під час другої каденції президента Айзенгавера, користаючи з його блиску, і тому має вигляди збільшити число голосів, які можуть впасти на нього під час виборів в 1960-му році. Сенатор Кеннеді пише, що демократи стоять перед небезпекою, бо досі вони найбільше хвалилися славними осягами своєї партії в минулому, забуваючи про те, що треба видвигнути нові ідеї, якими можна було б перемогти Ніксона, бо самими тільки образливими заявами важко буде його перемогти. Кеннеді закликає демократів до закінчення міжпартійної боротьби між своїми провідниками, до ведення конструктивної опозиції та до проводу народу під час добробуту, так як це вони зробили були за президента Рузвелта, коли боролися проти убозтва в країні.

В АМЕРИЦІ

● **Секретар Білого Дому** — Джеймс С. Гаґерті заявив, що кашель президента Айзенгавера, якого він дістав ще під час інавґурації 21-го січня, зменшується. „Я не чую, щоб він так часто кашляв тепер, як це було давніше", — казав Гаґерті. Досі ще не відомо, чи Айзенгавер виїде до південних стейтів, щоб позбутися злосливого кашлю.

● **23-річний Моріс Чайдрес** з Енґельвуду, Н. Дж., збожеволів і пострелив три жінки і 12-річного хлопця. Поліція шукає за божевільним злочинцем, який стріляв без ніякої причини. Між постреленими є і його 77-літня теща.

● Часописи писали, що державний прапор нової муринської держави в Африці Ґани є величини „американського прапора". Але фахівці заявляють, що американський прапор може бути різної величини, головне тільки те, щоб ширина була на дві треті довжини. Звичайно урядові прапори ЗДА є довгі на 5.50 стопи і широкі на 4 1/3 стопи.

● **Внук славного Генрі Форда** 37-річний Бенсон Форд захворів на „легку серцеву атаку" в Вест Палм Біч на Флориді, де перебував на зимових вакаціях. Він залишиться в шпиталі коло 3-ох тижнів.

● **Найбільший банк** в Ню Йорку „Чейз Манґеттен Банк" уділив найменшої позички в своїй довгій історії, бо тільки на 15 долярів.

● **Демократичні** й республіканські сенатори домагаються, щоб Конґрес ухвалив 325,000,000 долярів на позички і допомоги тим стейтам і громадам, в яких є більше число безробітних.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
(9 березня 1814 — 10 березня 1861)

...Коли
Ми діждемося Вашинґтона
З новим і праведним законом?..

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПРИЙНЯЛА СЕРЕДНЬО-СХІДНІЙ ПЛЯН В СЕНАТСЬКІЙ РЕДАКЦІЇ

Вашинґтон. — Запропонований президентом Айзенгавером ще 5 січня ц. р. плян в справі протидіяння комуністичній аґресії на Середньому Сході перейшов великою більшістю голосів — 350 проти 60 — теж і в Палаті Репрезентантів, куди його передано після прийняття його Сенатом в дні 5 березня ц. р. Палата Репрезентантів прийняла цей плян без змін в такому сформулюванні, як він був прийнятий Сенатом. Від прийнятої попередньо Палатою Репрезентантів редакції текст резолюції різниться між іншим тим, що резолюція Палати Репрезентантів уповноважувала Президента вжити, якщо вимагатиме цього ситуація, американські збройні сили для протидіяння аґресії, а резолюція Сенату стверджує, що З'єдинені Держави є готові вислати свої війська, якщо Президент встановить таку конечність. В оконечному голосуванні над середньо-східньою резолюцією в Палаті Репрезентантів висловилося за нею 186 демократів і 164 республіканців і проти неї голосувало 33 демократи і 27 республіканців. Дискусія над резолюцією в Палаті Репрезентантів тривала не цілих півтори години. Провідник демократів у Палаті Репрезентантів конґресмен Джан В. МекКормик заявив, що прийняття контрольованою демократами Палатою Репрезентантів запропонованої през. Айзенгавером Резолюції є першорядним прикладом державного керівництва для всього вільного світу. Прийнятий Сенатом і Палатою Репрезентантів середньо-східній плян передано в п'ятницю 8 березня на підпис през. Айзенгаверові. Після підписання Президентом ця резолюція матиме правну і зобов'язуючу силу.

Робітничі провідники за поширення мінімальної платні

Вашинґтон. — Директор законодатного відділу в проводі Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Андрю Дж. Біміллер зізнавав на Підкомісії Праці в Палаті Репрезентантів і заявив, що урядовий законопроєкт про поширення мінімальної платні за годину праці в сумі одного доляра приходить „не тільки запізно, але щобільше, той законопроєкт являється і замалий". Згідно з законопроєктом секретаря праці Джеймса П. Мічелля однодолярова мінімальна платня за годину праці мала б бути поширена на дальших 2,500,000 робітників. Досі з тієї платні користає коло 24 мільйонів працівників. Біміллер і директор дослідного відділу при проводі АФП-КІО Стенлі Г. Руттенберґ домагалися, щоб Конґрес ухвалив законопроєкт демократичного конґресмена А. Б. Келлі, згідно з яким однодолярова мінімальна платня була б поширена на 9,682,000 робітників. — Представники готелевих робітників на своїх зборах в Боффало, Н. Й. домагалися, щоб мінімальну платню збільшити до 1,25 доляра. Власники готелів заявилися проти того збільшення.

ЕКЗЕКУТИВА КАЦІСЕП ВІДБУЛА ПЕРШІ НАРАДИ

Ню Йорк. — Минулої середи, 6-го березня ввечорі, Екзекутивний Комітет створеної недавно Конференції Американців Центрального і Східнього Европейського Походження (КАЦІСЕП) відбула тут, у приміщеннях Українського Народнього Дому, свої перші наради. Як відомо, в склад цієї організації входять представники красвих репрезентацій груп албанського, болгарського, естонського, латишського, литовського мадярського, польського, румунського, чеського і українського походжень. Кожна з цих десятьох репрезентацій має в цій Конференції 5 своїх представників, отже разом 50 осіб. УККомітет репрезентують там його президент Д. Галичин, секретар І. Білинський, екзек. директор Ст. Ярема, адв. І. Робертс і ред. Вол. Душник. В. Екзекутиві Конференції репрезентує УКК п. Д. Галичин, що має там функцію касира. Головою Конференції є представник литовської групи, монсіньйор Балькунас. На нарадах минулої середи м. і. рішено приготовити для Державного Департаменту спільний від усіх груп меморіял про положення в поодиноких країнах за залізною заслоною, як теж почати підготову відповідної спільної політичної маніфестації, яка мала б відбутись в Ню Йорку з кінцем цього року.

Де Валера актуалізує проблему з'єдинення Ірляндії

Дублін. — Голова опозиції в ірляндському парляменті в останніх трьох роках, колишній прем'єр і національний герой Ірляндії, Імон де Валера, вернувся знову до влади. Той 73-річний і напівосліплий державний діяч осягнув блискучу перемогу в цьоготижневих парляментарних виборах в Республіці Ірляндії, здобувши 78 мандатів на всіх 147 місць в парляменті. Партія останнього прем'єра Джана Костелльо дістала 40 мандатів, робітнича — 12, хліборобська — 3, національно-революційна („сінифейнери") 4, республіканці — 1 й незалежні — 9. Де Валера вже власними мандатами може контролювати парлямент, а що й деякі інші партії голосуватимуть за ним, особливо більшість „незалежних", то він розпоряджатиме в новому ірляндському парляменті великою і тривкою більшістю. Ще перед формальним затвердженням його в характері нового прем'єра Республіки Ірляндії — де Валера, з іменем якого зв'язана леґенда визвольної боротьби ірляндців, заявив, що він приспішуватиме справу з'єдинення Ірляндії. Правда, він заявився виключно за мирною розв'язкою цієї проблеми, осудивши таким чином революційні методи підпільної Армії Визволення, яка в останніх днях знову перевела кілька наскоків на військові об'єкти в Північній Ірляндії.

Англія сподівається злагіднення ситуації на Середньому Сході

Лондон. — Англійський міністер закордонних справ Селвайн Ллойд просив парляментарних послів під час дебати над закордонною політикою в минулу середу, щоб вони стримались з своїми критичними заввагами під адресою Єгипту та адресою З'єдинених Держав. Ллойд пояснював свою просьбу „деяким покращанням ситуації" на Середньому Сході, що її не треба би знову зіпсувати занадто гострою політичною полемікою.

Ллойд пояснив, що англійський уряд дістав дкформацію, що Єгипет не буде робити труднощів англійським та французьким кораблям у Суезькому каналі, і висловив надію, що це саме стосуватиметься також ізраїльських кораблів. Все ж, щойно в останній четвер єгипетський президент Нассер передав дозвіл керівникові очищувальних робіт у Суезькому каналі, американському генералові Вілерові, щоб приступити до відсунення ще двох головних перешкод: затопленого буксирного корабля „Едґар Бонне" і єгипетської фреґати „Абукір".

Не буде більше дебати в ОН про Мадярщину

Об'єднані Нації. — Всупереч попереднім вісткам, Об'єднані Нації не переводитимуть тепер нової дебати над ситуацією на Мадярщині. Ця нова дебата мала відбутись на внесення З'єдинених Держав і закінчитись новою резолюцією з осудом поведення Совєтів на Мадярщині. Американська делеґація в ОН зреклася — за часописними повідомленнями — цього пляну, відклавши його до часу, поки з Европи вернеться вибрана Генеральною Асамблею Комісія, що мала зібрати всі фактичні дані щодо подій на Мадярщині, що станеться аж літом цього року. Ця комісія перевела публічні переслухання цілого ряду втікачів з Мадярщини, які опинились в Америці, та виїздить в найближчий понеділок до Італії і Австрії. Австрійський уряд повідомив Генеральний Секретаріят ОН, що вона підтримує ту Комісію ОН, голосувавши на Генеральній Асамблеї за покликання її до життя, але не дозволить на ведення публічного переслухання мадярських втікачів на терені Австрії, лякаючись, що воно могло б довести до ворожих теперішньому режимові на Мадярщині і Совєтському Союзові демонстрацій мадярів в Австрії. — Тим часом в Австрії зголосилось до репатріяції на 175,000 втікачів — не більше 3,000 осіб. Зате з Юґославії вернулись на Мадярщину вже 1,350 втікачів. Залишилось в Юґославії ще 18,000 осіб. Високий комісар ОН для справ втікачів сподівається, що до червня ц. р. проблема мадярських втікачів в Юґославії буде розв'язана.

Направляють поруйновані нафтопроводи в Сирії

Дамаск. — Сирійський уряд повідомив уряд Іраку і Нафтову Компанію Іраку, що він дозволяє на направлення понищених на терені Сирії нафтопроводів. Коли в листопаді минулого року Англія, Франція й Ізраїль почали війну проти Єгипту, то Сирія висадила в повітря три стації нафтопроводів, що ведуть почерез її територію від нафтових джерел в Іраку в сторону Середземного моря. Сирія зробила це, щоб припинити доплив середньо-східньої нафти для европейського Заходу, дармащо в першу чергу пошкодила собі самій, яка не має власних джерел нафти, та Іракові, якого бюджет опертий на доходах від Нафтової Компанії Іраку, міжнародної спілки з англійським, французьким та американським капіталом. В тиждень після того, як почнуть направляти ті нафтопроводи, можна вже буде урухомити їх, але покищо можна буде експортувати ними тільки 11 мільйонів тонн річно, у порівнянні з 24 мільйонами тонн які плили тими нафтопроводами перед їх знищенням. Західня Европа діставатиме впродовж довшого часу не більше, як пів мільйона тонн місячно, себто коло 10% свого запотребування на нафту. Сирійське військо так основно поруйнувало нафтопровідні помпи, що повний ремонт забере рік часу. Сирія не дозволяла на направлювання нафтопроводів, поки Ізраїль не евакував в цілості єгипетської території, так само, як Єгипет не дозволяв очищувати Суезький канал.

Розбіжності в уряді президента Арамбуру

Буенос Айрес. — Тижневик „Резістенція Популяр" надрукував текст п'ятьох листів, які приватно вислав був підсекретар фльоти адмірал Артур Ріяль і в яких гостро критикував уряд тимчасового президента генерал майора Педра Арамбуру. Конфлікт між адміралом Ріялом і президентом Арамбуру створив напружену ситуацію, про яку досі ніхто не знав, хоч про нього писала нюйорська „Геральд Трібюн". Часопис „Резістенція Популяр" є органом лівого радикала Артура Фрондізі, якого висувають як кандидата на президента. В листах адмірала Ріяля до Арамбуру говориться про те, що уряд підтримує як кандидата на президента противника Ріяля полковника Емілія Бонекаррере, хоч давніше уряд був заявив, що буде невтральний в майбутніх президентських виборах.

СУЕЗЬКИЙ КАНАЛ ВІДКРИТИЙ ДЛЯ ПЛАВБИ

Каїро. — Єгипетський уряд заявив, що з днем 8 березня ц. р. Суезький канал відкритий для плавби, для кораблів до 500 тонн містоти, під час денних годин. Водночас він дозволив на закінчення очищувальних робіт. Коли тільки американський генерал Реймонд Вілер, що з доручення Об'єднаних Націй керує очищувальними роботами в Суезькому каналі, звільнить канал від найбільшої перешкоди, яку становить затоплений буксирний корабель „Едґар Бонне", Суезький канал буде очищений для плавби по ньому кораблів містоти до 10,000 тонн. Останньою великою перешкодою є єгипетська фреґата „Абукір". Вже давно можна було відсунути ці два затоплені кораблі, однак єгипетський уряд не дозволяв на це, зумисне сповільнюючи очищувальну акцію у зв'язку з перебуванням Ізраїлю в смузі Ґази і на побережжі затоки Акаби. Єгипет вправді не казав виразно, що він пов'язує ці дві справи, й офіційно покликувався на приявність ніби то вибухових матеріялів на „Едґарі Бонне" та в „Абукірі", що їх спершу мусять унешкідливити єгипетські нурці, однак арабська преса не залишала сумніву, що поки ізраїльці не звільнять решту єгипетських земель, до того часу Єгипет блокуватиме Суезький канал. Тепер, після евакування смуги Ґази і побережжя Акаби, цей арґумент відпав. Водночас, єгипетський уряд заявив, що всі корабельні компанії, які платитимуть оплату за переїзд Суезьким каналом, зможуть користати з свободи плавби по ньому. Чи це становище Єгипту стосується теж Ізраїлю, якому до цього часу Єгипет забороняв користати з Суезького каналу, без уваги на питання оплати, цього не сказано. Проте Англія поставилась відразу неґативно до теперішньої вимоги Єгипту. Вона стоїть на становищі, що вплачування всієї квоти за переїзд кораблів безпосередньо Єгиптові, означало б визнання його повної і безконтрольної влади над Суезьким каналом. ЗДА, Англія, Франція і Норвеґія запропонували Єгиптові, щоб половину вплачувати до каси Єгипту, а половину на замкнене конто до Міжнародного Банку для Відбудови і Розвитку, що є одною з аґенцій Об'єднаних Націй, — поки не буде остаточно розв'язана проблема Суезького каналу. Єгипет досі не дав відповіді на цей проєкт. Все ж західні кола сподіваються, що єгипетський президент Нассер, свідомий того, що центр міжнародної уваги пересунувся від Ізраїлю в сторону Єгипту, буде примирливий. Вказувала б на це помірковано-спокійна реакція Єгипту на останні заяви ізраїльських представників у зв'язку з рішенням Ізраїлю евакувати решту єгипетської території. Смуга Ґази вже цілком евакуована, а побережжя Акаби мало бути звільнене в п'ятницю 8 березня. Перед відходом з обширу Акаби — ізраїльське військо знищило артилерійські позиції, з яких єгипетські вояки обстрілювали ізраїльські кораблі, не дозволяючи їм користати з Тіранської протоки, що лучить затоку Акаби з Червоним морем, і ізраїльського порту Елат над затокою Акаби. Формальні переговори західніх держав із Єгиптом у справі Суезького каналу й дальших взаємин з Ізраїлем будуть попереджені двома важливими місіями до Єгипту: з початком наступного тижня виїздить туди генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд і — окремо — спеціяльний амбасадор президента Айзенгавера для всього Середнього Сходу, колишній голова конґресової комісії для закордонних зв'язків, Джеймс Ричардс.

Москва ставить Тітові за приклад — Ґомулку

Москва. — Московська „Правда" в цілості передрукувала статтю з офіційного органу румунської комуністичної партії, в якій висловлюється „жаль" з приводу „занадто гострого тону", який, мовляв, „зіпсував виміну думок на ідеологічні проблеми комунізму". Тенденцією цієї статті є ніби злагіднити взаємини між Москвою і її сателітами з одного боку та Юґославією з другого, але водночас у тій статті далі повторюється закид, що Юґославія Тіта поробила „різні помилки" і що до них повинна би признатися. Зокрема, „Правда" закидає юґославському міністрові закордонних справ Коці Поповичеві, що той в останній своїй промові ставить „коекзистенцію" між країнами „народної демократії" на такій самій базі, як між тими країнами й іншими, західніми. Москва жалується на таке зрівнювання „соціялістичних" країн з „капіталістичними" й „імперіялістичними" та показує Тітові, як на вартний наслідування приклад, на польського Ґомулку. Ґомулка, мовляв, визнав, що „найтісніші взаємини" повинні існувати між Совєтським Союзом і країнами „народної демократії", а щойно на дальшому пляні „коекзистенція" з рештою світу.

У СВІТІ

● **У Кишиневі,** столиці автономної Молдавської совєтської республіки, арештували за відомостями в Лондоні — сімох членів релігійної секти Свідки Єгови під закидом шпигунства в користь ЗДА. З міжнародної централі тієї секти в Брукліні в Ню Йорку повідомили у зв'язку з цим, що в СССР виарештували до цього часу і заслали на Сибір коло 7.000 членів Свідків Єгови.

● **Радіостації з Москви,** Ташкенту, Риги, Праги й Будапешту надають комуністичну пропаґанду англійською мовою, — включаючись інколи на хвилі англійських радіостцій та підшиваючись під англійські передачі. За дикторів ті радіостації мають англійських комуністів з бездоганною вимовою.

● **Заповідь англійців,** що вони переводитимуть літом цього року серію нових пробних вибухів водневої бомби, викликала бурю протестів в Японії, надзвичайно чулої на пункті ядрової зброї з уваги на те, що Японія до цього часу єдина країна, яка потерпіла від двох атомових бомб в 1945 р. Хоч Англія заздалегідь перестерегла японських рибалок, визначила докладно небезпечну смугу і заявила, що будуть вжиті всі заходи, щоб не було ніяких шкід від радіоактивного попелу, в Японії зродилась думка, щоб, на знак протесту, вислати на небезпечні води біля т. зв. Різдвяних островів „самогубну фльоту": вона зумисне залишилась би в загроженій смузі, щоб згинути і своїм загином порушити сумління світу. Японський уряд виступив проти цього почину.

● **В Англії розкопують** руїни палацу першого християнського короля північної Умбрії, з сьомого сторіччя, Едвіна, в місцевості Іверінґ, на південь від кордону теперішньої Шотляндії. — Англійське міністерство робіт разом з королівським музеєм зацікавилися давніми навпів мітичними переказами й рисунками про місто Едвіна, що його навернув на християнську віру св. Павлин, місіонар із Риму. Відкрили досі два головні будинки і 11 менших.

● **В Сіямі проголошено** в минулу суботу виїмковий стан. Щойно в три дні пізніше сіямський уряд виявив журналістам, що зі штабу Організації Південньосхідного Азійського Договору (СЕАТО), куди належить також Сіям, повідомлено сіямські чинники про існування змови проти теперішнього демократичного режиму в Сіямі. Сіямські чинники не назвали за іменем, яка чужа країна підтримувала ту змову, але ніхто не має сумніву, що річ іде про комуністів і їх протекторів з комуністичного Китаю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕ ЗАБУДЬТЕ СПОМ'ЯНУТИ!

Сьогодні, як і кожного року, відзначаємо роковини нашого національного пророка, Тараса Шевченка. Це вже так у нас водиться, що вшановуючи великі постаті нашого народу і нашої історії, ми шукаємо всіляких порівнянь, щоб ними краще схарактеризувати самі ці постаті, як і їх ролю та значення. Багато таких порівнянь і характеристик надав український нарід Шевченкові, а Шевченкознавство є сьогодні для нас наукою наук, невичерпним джерелом національної мудрости.

Цього року ми маємо окрему тему, яка відноситься саме до відзначування роковин Поета, до його вшановування, до того, що він сам лишив нам у своєму заповіті: Не забудьте спом'янути не злим, тихим словом!

Коли мова про цю пам'ять, американські українці додержують тут кроку разом з усім українським народом. Шевченкове слово було наріжним каменем для створення зорганізованої української спільноти в цій країні із — як казав він — праведним законом Вашингтона. Це слово та пам'ять про його творця стоять на нашій сторожі від самого початку появи нашого імени на цій землі і цьому ми чи не в головній мірі завдячуємо наш розвиток.

Тільки для пригадки: 64 роки тому почала появлятись „Свобода", а перше її число вийшло уже з цитатом Шевченкових слів у заголовку: „І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь". Це саме мотто стоїть у заголовку „Свободи" і сьогодні, бо воно є нашим „вірую" і нашою долею. А коли кілька місяців після появи „Свободи", в дні 22-го лютого 1894-го року створено з ініціятиви тієї ж „Свободи" Український, тоді ще „Руський" Народний Союз, то й цю подію схарактеризувала „Свобода" Шевченковим цитатом: „І, о диво, трупи встали і очі розкрили, і брат з братом обнялися і проговорили слово тихої любови ..." Від тоді Шевченко, його слово і його ідеї всевладно оформлюють та надають змісту українській спільноті в Америці. В Америці, подібно як і в Україні, маса незрячих наших гречкосіїв, що не знала ні свого роду, ані навіть свого імени, під впливом Шевченкових ідей перетоплюється в свідому, зорганізовану і творчу спільноту.

Вже 3-го квітня 1895-го року написав тодішній редактор „Свободи" о. Григорій Грушка довшу інформаційну статтю про святкування Шевченкових роковин по всій Україні, закликаючи рівночасно й американських українців, щоб і вони в березневі роковини не забували спом'янути Шевченка „масово, широко і величаво". Три роки пізніше, в січні 1898-го року, створено в Олифанті в Пенсилвенії перше на американській землі товариство імени Шевченка, а коли на переломі минулого і цього століть, 1-го січня 1900-го року зібралось в Джерзі Сити перше американсько-українське віче, то однією з головних його проблем була наша властива назва і промовці закликали, щоб „ми називали себе українцями, а не русинами, бо українцем, а не русином називав себе наш геній і пророк Тарас Шевченко".

Так можна б без кінця продовжувати і наводити приклади і факти про ролю і вплив Шевченкових ідей на оформлювання і розвиток американсько-української спільноти та про пам'ять тієї спільноти про Шевченка. Згадаємо ще тільки, що коли в 1914-му році царська Москва забороняла українцям спом'янути Шевченка в сторіччя його народин, то по всіх наших громадах в цій країні переведено, разом із відзначуванням Шевченківських роковин, масову протестаційну акцію проти „нечуваного насильства і варварства московського окупанта над українським народом і його святощами" — як дослівно писалося у спеціяльному меморіялі до тодішнього президента Вудро Вилсона, прохаючи його інтервенції в цій справі, яку той дійсно зробив.

Пам'ять про Шевченка живе серед американських українців та житиме вічно не тільки в їхніх серцях, але і в їхніх ділах. Окремим виявом цієї пам'яти буде в цьому році подія, яка — можна б сказати — завжди була в пляні нашої спільноти, бо вже згадане Т-во ім. Шевченка в Олифанті, створене 60 років тому, вирішило було побудувати в Америці пам'ятник — як в повідомленні сказано — „найбільшому синові України-Руси". Такий пам'ятник буде здвигнений вже в цьому році на „шматку України на вільній американській землі", на „Союзівці". Пам'ятник, проєкт якого виконав світлої слави наш різьбар Олександер Архипенко, вже є в будові та буде відкритий під час величавого Шевченківського здвигу в неділю, 16-го червня. Так склалось, що саме на ту неділю припадає в Америці „День Батька", отже і ми всі матимемо ще окрему нагоду спом'янути й нашого національного Батька і дати черговий доказ, що справді: „Будеш, Батьку, панувати, поки живуть люди, поки сонце з неба сяє, Тебе не забудуть"!

П. Василенко

ПРОРОК ВОЛІ

(В 96 роковини смерти генія України)

„Неначе праведних дітей,
Господь, люб'я своїх людей,
Послав на землю їм
[Пророка —
Свою любов благовістить,
Святому розуму учить."

Т. Шевченко

Таким Пророком для України став Тарас Шевченко. Свідомо поставивши своє вогненне поетичне слово на сторожі прав поневоленого українського народу, Шевченко з прозорливістю національного пророка і генія відчув і зрозумів велику вагу рідного слова для відродження Української Нації. І тому він благав Бога:

Молю ридаючи: пошли,
Подай душі убогій силу,
Щоб огненно заговорила,
Щоб слово пламенем взялось,
Щоб людям серце розтопило
І на Україні понеслось,
І на Україні святилось!

Слово Шевченкове, як сонце ясне, осяяло темну ніч похмурої української дійсности, воно запалило серця тодішньої освіченої молоді гарячою любов'ю до України, воно стало для неї, як каже П. Куліш, „воістину гуком воскресної труби архангела". Потужні звуки цієї „воскресної труби" переходять межі України: вони голосною луною звучать по всіх країнах, що стогнуть у кайданах московського імперіялізму.

„Борітеся — поборете!" — це гасло Шевченка стало гаслом усіх народів, що намагаються визволитися з російської тюрми народів і на руїнах цієї тюрми побудувати вільні незалежні держави. Грузинські поети навіть в умовах жорстокої большевицької цензури особливо відзначили Шевченка:

„*Пушкін, і Толстой, і Гоголь* —
знані для народних мас, —
Любим гнівного Шевченка,
рідний він для нас!"

Цю особливу любов до Шевченка відчувають і поневолені білоруси, і казахи, і узбеки та інші народи. Шевченко РІДНИЙ для всіх поневолених народів Російської імперії. Могутній гнівний голос Великого Поета в усій своїй силі звучить на весь світ!

Полум'яна любов Шевченка до свого поневоленого народу і гаряче щире співчуття до інших поневолених народів викликало у Поета таку ж палку ненависть до гнобителів та до деспотичної держави, де „від молдаванина до фінна на всіх язиках все мовчить", де „без ножа і автодафе людей закували та й мордують". Поет шле прокляття не тільки минулим царям-людоїдам, не тільки сучасному деспотові Миколі І, а й усім „розпинателям народнім" — „грядущим тиранам"! Ненависть Шевченка до Росії проходить через усю його творчість, через увесь його життєвий шлях.

Популярність Шевченка така велика, що ворог не може одним розчерком пера заборонити його творчість. І тому ворог намагається всякими способами приглушити могутній голос Шевченка, приховати від читача найяскравіші його антимосковські твори, перекрутити внутрішній духовий зміст його творчости, спотворити поезію його, сфальшувати його ідеї, перекрутити і сфальшувати життя Шевченкове і його погляди. Ворог знає ціну Шевченка, знає його вагу в національно-визвольній боротьбі українського народу. „Кобзар" Шевченка — це не тільки національна євангелія українського народу, це одночасно й найгостріша зброя України в її боротьбі за визволення від московської неволі. І ворог старанно обеззброює Україну: під виглядом повного „Кобзаря" видає скорочений текст, викидаючи такі твори як „Розрита могила", „Суботів", „Великий льох", „Іржавець" та інші твори, в яких Шевченко найгостріше виступив проти Росії і проти Переяславської угоди Б. Хмельницького з Москвою. Ворог твердить і без кінця повторює, що Шевченко „любив" Росію і „великий російський народ", що Шевченко бачив у приєднанні України до Росії „вияв світлого розуму народного", що Шевченко став Шевченком тільки „дякуючи" „допомозі" „великого російського народу" та „дякуючи благотворним впливам передової російської літератури". Сучасна російська шовіністична пропаганда намагається не тільки обеззброїти український народ фальшуванням творчости Шевченка, а більше того: московська пропаганда намагається запрягти Шевченка в свій пропагандивний віз і зробити його своїм слухняним рабом і виконавцем пропагандивних завдань російських фашистів-єдинонеділимців. З українського національного Пророка вороги хочуть зробити якогось перевертня, „московською блекотою заглушеного". Большевики пишуть і друкують нові книжки про Шевченка, де великого українського поета спотворюють до повного невпізнання. Шевченкові приписують погляди і ідеї, проти яких він боровся все своє життя!

Та хоч би як ворог препарував Шевченка, хоч би як фальшував його творчість, хоч би як натягав на Шевченка машкару московського блазня та кафтан московського квасного патріота, — даремні всі ці витівки. Бо лютий ворог

„Не скує душі живої
[і слова живого"

великого Поета!

Це „живе слово" безсмертної поезії Шевченка рішуче спростовує всі ворожі брехливі книжки і статті про Шевченка, тенденційні коментарі і примітки, брехливі кінокартини і т. д. Жива душа поетова і його слово живе промовлятиме читачеві правду із сторінок „Кобзаря". Жалюгідне гіпнотизування читача шаблюновими утертими фразами про нібито прихильність Шевченка до Москви та до „єднання" з нею не матиме ніякого ефекту, коли сучасний читач прочитає „Суботів", де Шевченко дав виразну відповідь чорносотенним російським і теперішнім большевицько-російським концепціям про те горезвісне „возз'єднання". Шевченко їдко висміяв цю антиісторичну загарбницьку російську імперіялістичну концепцію такими словами:

„Кажуть, бачиш, що все то те
Таки й було наше,
Що вони тільки наймали
Татарам на пашу
Та полякам ..."

Про неминучий розвал Росії і про звільнення України від московського ярма писав Шевченко в своїй поезії „Суботів", висловлюючи тверду віру, що „церква-домовина", себто московська неволя розвалиться і з-під неї

Встане Україна!
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!

ЗБРОЙНЕ ПОГОТІВЛЯ ЗАХОДУ

Колишній головний командант збройних сил НАТО, генерал Алфред Грунтер, тепер голова Американського Червоного Хреста, заявив, що військова сила З'єдинених Держав така велика, що — на його думку — „ніколи не прийде до вибуху третьої світової війни". Однак він зараз же додав, що протидіяння новому світовому конфліктові вимагає дальшого зберігання найвищого рівня збройних сил, „основаного на поступі у винаходах нової зброї". Говорячи про актуальну небезпеку вибуху нової війни, ген. Грунтер мусів, очевидно, вказати на американські оборонні союзи, як на найкращу й безпосередню греблю проти неї, а з них у першу чергу на Організацію Північно-Атлантійського пакту (НАТО). „Чи це нам подобається, чи ні, — мусимо дбати, щоб ця наша оборонна система була тривка й активна", — підкреслював генерал Грунтер, зазначивши водночас, що большевики „напевно заплатили б дуже високу ціну" за зліквідування чи спаралізування НАТО.

Ця заява ген. Алфреда Грунтера минулого тижня в Ню Йорку, цілком покривалась з недавнім виступом його наступника на становищі команданта військ НАТО, генерала Лоріса Норстеда на пресовій конференції у Брюсселі в Бельгії, де він, запитаний про оборонні спроможності НАТО у порівнянні з теперішнім станом збройних сил комуністичного світу, заявив: „Було б цілком смішно думати, що Совєтський Союз міг би виграти у своєму наступі". Його погляд поділяють всі військовики з американських збройних сил і з НАТО: ніхто з них не має найменшого сумніву щодо переваги збройних сил вільного світу, на яку, зрештою, складається не сама тільки зброя, але й господарський потенціял країн НАТО, транспортні й комунікаційні можливості, організаційний хист та функціонування всього велетенського військового механізму.

Наведені заяви двох високих американських військовиків з-поміж гурту найкращих фахівців і найбільш авторитетних знавців нинішньої військової та міжнародної ситуації у світі, знайшли потвердження і віддзеркалення у цілій низці подій останніх тижнів і днів. Призначення німецького генерала Ганса Шпайделя на команданта суходільних військ НАТО в центральній Европі та призначення ген. Адольфа Гойзінгера на команданта новоствореної західньо-німецької армії — приспішує включення німецької збройної сили в збройну силу НАТО вже не тільки на папері, за плянами, але й у дійсності, у постаті вишколюваних німецьких дивізій. Ціла Рада НАТО, зокрема ж і особливо американсько-англійські і німецько-англійські розмови, турботливо розглядають англійський плян відкликання 30.000 із 80.000 стаціонованих на европейському континенті англійських вояків. Домовлення між Англією і Західньою Німеччиною щодо дальшої платности на кошти утримання англійського війська в Німеччині, — конкретно: 200,000.000 нім. марок на рік 1957/58 плюс додаткові квоти на збройну силу НАТО, — напевне допоможе до зревідування того первісного пляну, форсованого головно англійськими господарськими й соціялістично-пацифістичними колами. Західня преса передбачає, що ця справа буде одним із предметів нарад на конференції Айзенгавера і Доллеса з Мекмілленом і Ллойдом на Бермудах у другій половині цього місяця. Непоменшену турботливість Англії, щоб зберегти на висоті власну збройну силу і силу НАТО, потверджує теж заповідь нової серії експериментальних вибухів водневої зброї на Різдвяних островах, усупереч протестам схвильованих цим японців. Пляни Англії зредукувати свої гарнізони на Кипрі і Далекому Сході у користь збереження їх в Англії і на европейському суходолі, збігаються з надією Франції, що внедовзі можна буде відкликати поважні контингенти війська з Альжиру назад до Европи.

У самій же Америці загальне зрозуміння для конечности великої збройної сили країни проявилось в останніх днях в двох знаменних актах: в авторизації Сенату для Президента покористуватись збройною силою на Середньому Сході, коли не можна буде іншим способом зупинити совєтського походу на тамошньому терені, та в оприлюдненні опінії чільних керівників Конгресу, що в редукуванні предложеного Президентом бюджету на 1957/58 рік не можна робити ощадностей коштом військової сили. В американській пресі час від часу можна знаходити посередні докази, що праця над покращанням зброї і новими винаходами безперервно ведеться і становить навіть предмет ривалізації між різними родами збройних сил. Адже полк. Дж. Нікерсона судитимуть якраз за виявлення деяких тайних подробиць у полеміці з секретарем оборони Вилсоном з приводу ніби підтримування цим останнім летунства в дослідах над далекосяжними ракетами. В полеміці поміж секретарем оборони Вилсоном і командантами крайової ґвардії публічна опінія недвозначно висловилась в користь довшого і соліднішого військового вишколу для членів ґвардії. Схвилювання внаслідку „бунту" кількох керованих ракет, що в останньому часі вихопились з-під контролі й полетіли у далекі простори, не спричинивши цим, зрештою, ніякого лиха, — виявило постійне дальше удосконалювання цієї зброї. І сміливо можна здогадуватись, що такі досліди й експерименти ведуться в різних, невідомих широкій публіці напрямках та що Пентагон є дійсно міцною базою, на якій спирається військова сила Америки, а з нею, і всього вільного світу.

Загострення холодної війни Москвою, згущення залізної завіси між Сходом і Заходом, нові атаки Чу Ен-лая на американську військову базу на Формозі, демагогія Булганіна із проєктами роззброєння та вперті заходи Москви, щоб „невтралізувати" Західню Німеччину і переконати її, що за з'єднання німецьких земель варто заплатити зірванням із Заходом та встановленням у з'єдиненій Німеччині режиму „народного фронту", все це актуалізує хронічне напруження між Сходом і Заходом та конечність зберігати в тій ситуації збройне поготівля Заходу на найвищій висоті.

МОСКВА ПЕРЕД ПРИКРОЮ ДИЛЕМОЮ

Наявність глибоких внутрішніх ферментів і зрушень в Совєтському Союзі підтверджують не тільки обсервації і повідомлення закордонних кореспондетів і відвідувачів Совєтського Союзу, але й заяви самих совєтських провідників і їхні виступи проти порушень партійної дисципліни, як і їхні заклики дотримуватися партійної лінії і принципів марксо-ленінізму. Безупинність і наполегливість цих виступів, закликів, попереджень і погроз доказує, що внутрішній фермент в СССР не припиняється, а навпаки, поширюється і поглиблюється.

Інтересні дані про зріст внутрішніх ферментів в Совєтському Союзі подав 16 лютого ц. р. керівник офіційної американської Центральної Розвідчої Агенції, Аллен В. Доллес, який, вже за своїм тільки фахом, найкраще поінформований про те, що діється в Совєтському Союзі. Виступаючи з промовою на Середньо-американській Конференції, влаштованій Массачусетським Інститутом Технології, Доллес заявив, що однією з причин існуючого в Совєтському Союзі ферменту є тиск професійних і керівних індустріяльних кіл, які в силу свого становища і ролі хотіли б мати більше впливу не тільки на працю, але і на керування совєтським, зокрема індустрійним розвитком. Поруч з цим є дуже загрозливими — за даними Доллеса — зрушення і незадоволення серед совєтських робітників і зокрема серед студентів. Фермент серед робітництва виявився на протязі минулого року численними спробами страйків, а то й страйками, і з другого боку незадоволення серед молоді знайшло свій вислів у бурхливих студентських зборах і виступах, як також і на сторінках видаваних студентами журналів і часописів. Є всі познаки, що совєтська молодь починає бунтуватися вже відкрито проти одностайности і вузькости совєтської системи, вимагаючи більше пошанування і зрозуміння для людської гідности і для свободи слова і думки. В загальному, на думку Доллеса, комуністична ідеологія в Совєтському Союзі опинилася перед далекосяжною кризою, що може стати і початком кінця комуністичного режиму.

Дуже цікаву інтерпретацію внутрішніх ферментів у Совєтському Союзі подав і відомий американський публіцист Джозеф Алсоп, що перебув недавно кілька тижнів у Совєтському Союзі і, вернувшися звідти, друкує свої кореспонденції в американській і світовій пресі. Алсоп, як і Аллен В. Доллес, стверджує не тільки існування, але і зріст внутрішніх ферментів в СССР. На його думку, фермент, що проявився останнім часом серед совєтських студентів й інтелектуалів, є однією із найактуальніших і найосновніших совєтських проблем. Свободолюбні ідеї серед молоді проявляються вже не тільки в розмовах. Час від часу студенти дають їм гострий вислів у своїх прилюдних виступах, ставлячи клопітливі для партійних провідників запитання (наприклад в справі Мадярщини чи Гомулки), а то і відбуваючи відкриті демонстрації для заманіфестування своїх думок і почувань. Режим, затривожений зростом студентських виступів, пробує протидіяти їм з допомогою доручень дотримуватися „соціялістичного реалізму" і закликів не вірити „демагогічній буржуазній пропаганді", що, мовляв, на Заході існує „свобода особистости", „свобода слова і думки". Згідно з ревеляціями Алсопа, запобіжні заходи комуністичного режиму не обмежуються до попереджень, закликів і переконувань. В багатьох випадках в університетах Києва, Москви і Ленінґраду мали відбутися масові виключення бунтівливих студентів, а в деяких випадках навіть арешти — вдержувані в суворій таємниці, щоб вістками про них не поглиблювати незадоволення серед молоді.

Внутрішній фермент — за інформаціями Алсопа — не обмежується тільки до кіл молоді. Він охопив теж і кола індустрійних керівників, науковців, техніків й інженерів, які починають домагатися для себе не тільки права децизії і відповідальности за діяльність в рямках своєї професії, але й, більше свободи в професійних й особистих взаєминах. Коротко кажучи, сьогодні теж уже й велика кляса підсовєтської професійної інтеліґенції починає домагатися для себе права на децизію, відповідальність і провід.

Цю останню обставину вважає Алсоп найклопітливішою для провідників совєтського режиму. З допомогою нагайки — примусу і терору, стверджує Алсоп, можна збудувати, як це було за Сталіна, високо технічно розвинену суспільність. Але ж з другого боку, з допомогою нагайки не можна вдержувати в існуванні, розвивати і поширювати такої високо розвиненої технічно суспільности. Тому теж Совєти опинилися сьогодні перед прикрою дилемою, чи пак конечністю вибору між двома небажаними можливостями. Вони можуть вернутися до т. зв. сталінізму, значить до стосованих за життя Сталіна методів тиску і терору, і з допомогою їх встановити знову внутрішню дисципліну серед совєтського суспільства. Але такий поворот до сталінізму спаралізує можливості розвитку совєтської індустрії, виробництва і водночас із цим може привести до краху совєтської сили і могутности. А це пішло б у розріз не тільки з інтенціями совєтських провідників, але й із основними тенденціями і цілями їх політики. Враховуючи це, Совєти примушені іти на поступки, загрозливі для них з ідеологічного боку, що кінець-кінцем приводить до дальших і ще глибших ферментів.

МИ ЇХ НЕ ЗНАЛИ ...

Ми їх не знали —
[порохом покритих
Далеких літ сумної давнини.
Ми не ходили з торбою худою
Під тином,
[під холодним чорним тином,
И не нюхали,
[припавши до могили,
Як гірко пахне степовий чебрець.
І ріки сліз
[вдовиних і сирітських
Пливли не мимо нашої оселі,
І не про нас
[бриніли гостро струни
Напосних пекучим вітром кобз:
Народжені під іншою зорею
Для славних справ,
[для долі молодої
Ми в різний час
[по-різному відкрили
Велику книгу —
[буряний „Кобзар".

Відкрили ми,
[щоб вічно пам'ятати
Безмежне поле
[й безталанну долю,
І панщину, і молоду Оксану,
І вічну кобзареву гіркоту ...
Скупі слова.
[А скільки слів і муки!
Ні сонцем висушить,
[ні вітром розігнати!
Бреде чумак без долі і без воза,
Бреде кудись
[Причинна й Перебендя,
І Катерина без кінця бреде.
І все дорога,
[все страшна дорога
Дорога сліз гірких,
[мужицьких, чорних,
Дорога зроду віку несходима,
І все він — битий,
[безконечний шлях.
Це ним тебе ведуть
[до Оренбурга
За слово праведне,
[грізне, непримириме,
Це ним ти повертаєш на Вкраїну
І гірко помираєш в самоті ...

К. ГЕРАСИМЕНКО

O. Дереш

ГАЙОВИЙ

(Із циклу: Троє ведмедів з білою латкою)

(11)

Надрадник був у доброму гуморі. По добірній вечері в товаристві архикнязя інженер, знаний на всю околицю, як незрівняний жартун-весельчак, жарти якого переповідали в двірських колах у Відні, забавляв архикнязя новими веселими оповіданнями з українського побуту. Тепер він був у кімнаті сам.

На порозі з'явився гайовий.

— Добрий день Дам'яне. Був ведмідь при конині?

— Та був, — якось непевно відповів Дам'ян, і серце підступило йому під горло.

— І пішов несполошений?

— Та де пішов. Не пішов ...

— Що ж з ним сталося? — спитав надрадник, здивований загадковою відповіддю, і в його голосі можна було відчути сторожкість і неспокій.

— Та лежить ... — Максим спустив додолу очі і похилив голову.

— Якто лежить. Де лежить? Чому лежить? — впали запити один за одним.

— Вбитий при конині, — відповів гайовий, і голос його був уже спокійний, як у людини, що мала відвагу признатися до важкого злочину.

— Хто ж посмів його вбити? Це ж ведмідь, призначений для архикнязя. Як же ви пильнували, що його вбили вам перед носом? Ну, говоріть! Чого мовчите? Хто вбив?

— Сама стрільба.

— Ви до лиха не жартуйте! Говоріть все, як було! — закричав уже піднесеним голосом надрадник, дивлячися злісно на гайового.

Дам'ян спокійно підійшов до дверей, відкрив їх, поглянув, чи нема кого в передпокої і, звертаючися до надрадника, сказав поважно, дивлячися йому прямо в вічі:

— Я, пане надрадник.

— Хто? Ви? Ви!?

— Та я. Таки я.

Надрадник відчув, як йому почали дрижати ноги, сів на крісло, вийняв золоту папіросницю, вчорашній дарунок архикнязя, і нервово закурив папіроску. Чорні думки обсіли його, як вороння в сльотливу осінь мокрі безлисті дерева. Зморщилося чоло і голова похилилася вперед. Не міг, як слід, зрозуміти, що це отой Дам'ян, який стояв перед ним спокійний й зрівноважений, його найбільш довірена особа, якій він довгі роки доручав важливі справи і ніколи не сумнівався в його чесноті, довголітній проводир архикнязя на ловах — поповнив таке нечесне діло. На папіросниці виблискував помистецьки вирізьблений напис в жидівськім жаргоні: „Дер Хробак зол зих ништ фермотиличивин". (Тому християнин п'є горілку, щоб червак не перемінився в мотилицю). Пив ти вчора з архикнязем горілку й вино та й не залляв хробака — глузував із нього напис, а з-за напису визирало розгніване обличчя архикнязя. Який знайти вихід із прикрої ситуації? Одна думка виганяла другу, і він був у такім самім душевнім положенні, як Дам'ян, коли вбив ведмедя. Тільки що злість зачала в нім бушувати. Вже хотів крикнути — Геть, за двері! — та, глянувши на поважне й спокійне обличчя Дам'яна, спам'ятався і кинув діловим тоном наказ:

— Розказуйте, як то було.

Дам'ян переповів усе точно, як скоїлася подія.

— Де ж мені, простому мужикові та й ще гайовому, стріляти до ведмедя? — оправдувався Дам'ян. — Мені навіть на думку не прийшло, щоб потягнути за язичок. Як то сталося, бігме не знаю. Така ганьба на старі літа. Так себе пильнував, та таки нещастя прийшло. Все я вам вірно розказав, як на сповіді. А ви тепер або карайте, або милуйте. Моя вина і не моя. Я на вашій ласці.

— Наварили ви мені гіркого пива, Дам'яне, як ніколи за довгі роки служби. Що ж вас підкусило міряти до ведмедя, коли то не ваше діло?

— „Може й вас скортіло б, коли б були на моїм місці", — хотів відповісти Дам'ян, але в останній хвилині стримався.

— Га! Відав нечиста сила, — сказав зрезиґнований, здвигаючи раменами.

Неприємна тиша запанувала в кімнаті. Дам'ян терпеливо ждав, очікував присуду, а надрадник думав, який знайти вихід із неприємної ситуації.

— Пан архикнязь відложив лови на завтра. Ви зараз беріть свою підводу й сина, якому накажіть, щоб держав язик за зубами, бо писне слово — вже по вашій службі, і перевезіть шкіру до себе, а ввечері сховайте в комірці у мене. Пан архикнязь піде на становище за Лютою. Конину туди перевезіть. Зрозуміли?

— Та ясно. А що зробити потім із шкірою, як пан архикнязь вб'ють другого ведмедя?

— Я думав, що ви мудріший, Дам'яне. Може ви хочете, щоб я вам це вияснив на письмі та й ще прибив урядову печатку, щоб потім це письмо пішло до державного архіву у Відні? Раз вам сказано, що пан архикнязь має вбити ведмедя з білою латкою, то, слово є слово. Ви зачорнили справу, то тепер вибілюйте. Зрозуміли?

(Закінчення буде)

ВИСТАВКА „МОВЧАЗНОЇ ЦЕРКВИ" В ПАРИЖІ

Того четверга, коли я, своїм звичаєм, залишила дітей добрячим Сестрам Служебницям в Українській Школі, а сама поїхала в „Латинський квартал" на розшуки за однією книжкою, — я несподівано опинилася на одній, дуже своєрідній, виставці.

Доволі швидко знайшовши потрібну книжку, я йшла бездумно бульваром Сен Мішел, коли прийшла мені в голову думка повернути в нашу церкву св. Володимира на сусідньому, Сен - Жерменському бульварі.

Я зайшла в канцелярію, та ні там, ні в коридорах нікого не знайшла. Тоді, через захристію, перейшла в саму церкву й побачила людей, що розглядали великі панно, розташовані по всій церкві. У цю мить пригадала проголошену в наших газетах виставу „Мовчазної церкви", про що я зовсім забула, а про що нагадав моїй підсвідомости якийсь імператив...

Слідом за людьми, а зокрема за великою групою учениць якоїсь школи з учителькою, якій пояснював виставу сам Геральний Вікарій о. Ван де Малс, я почала ознайомлюватися з виставою. Великі побільшення чудових світлин з часів Княжої Держави, перших українських Володарів-християн, більш і менш відомі картини монументальних храмів Божих, соборів і церков, зразки мозаїки, плоскорізьби, деревориту, фрески, стінопису, малярства й іконографії (і де це все визбирав організатор вистави о. Нарожняк!) — давали перегляд нашого церковного мистецтва цієї найсвітлішої доби нашої історії.

Далі йшли в хронологічному порядку — розвій і занепад нашої культури, а втім і церковного життя в добах Галицько - волинській з діячами Унії, Священномучениками й Полемістами та в Козацькій з Митрополитами й Архимандритами, основниками академій і будівничими церков, фундаторами шкіл і бурс та з новим стилем у мистецтві й архітектурі — козацьким бароккомм. Далі представлені часи політичної Руїни й літературного Відродження з новими постатями й пам'ятниками, зі світлинами Єпископів і Митрополитів, а навіть Кардиналів, з основниками релігійних і світських товариств, провідниками й пастирями всієї Соборної України, з двома великими центрами - катедрами св. Софії в Києві й св. Юрія у Львові.

І врешті удокументовані найновіші часи, часи переслідування „Мовчазної церкви", „у катакомбах", церкви „на вигнанні". Жахливі картини новітнього мучеництва за св. Віру — з одного боку, і документи плюгавого безчещення москалями українських святощів з другого. Усе заосмотрене датами, прізвищами, описом подій очевидцями. Одинокі відрадні картини цієї апокаліптичної доби, це світлини польових Богослужень нашого війська — УПА та священиків - вояків, які в бункрах і криївках, а то й у тюрмах і на засланнях ділять долю своєї пастви, не залишаючи її без слова Божого.

Завершення вистави — велике панно - графік зі світлинами і точними даними замучених, розстріляних чи ув'язнених і засланих українських митрополитів і єпископів з усіх областей нашої землі, католицького й православного віровизнань.

Вистава зробила на мене потрясаюче враження. Було в цьому духове піднесення від свідчень про тисячелітню культуру та давність наших церковних традицій, але разом з цим і глибоке пригнічення, що все це топче і плюгавить московська лапа...

З задуми вирвав мене голос о. Генерального Вікарія, який, непомітивши мене, спинився зі своєю групою біля мене:

— А тут, бачите, мої пані, це наші повстанці. Такі „макі" (фр. партизани, які боролися у Франції з гітлерівцями), так УПА — наші українці, воюють з москалями, що прийшли на нашу землю й все з неї вивозять, включно з людьми... А це наш Митрополит граф Андрей Шептицький — великий праведник, наш святий!.. Я мав щастя його знати за мого перебування в Україні... Там тепер страшне, ви пам'ятаєте Орадур*)? Такі Орадур по всій нашій нещасній Україні... А тут, чекайте, я вам щось покажу... Я маю реліквію... — і о. Генеральний Вікарій Ван де Малс — голляндець, який говорить „наша" земля, „наші макі", до речі, дуже доброю українською мовою, — витягає з нагрудної кишені маленьку вервицю з хліба, зроблену нашими в'язнями в котрійсь із московських тюрем, цілує її побожно й передає в руки вчительці, пояснюючи хто, з чого і в яких обставинах її зробив.

Ця сцена так мене зворушила, що я підступила ближче, привіталася й заохочена о. Ван де Малс, підтвердила перед його слухачами розповідь про вервиці, яких уживають наші в'язні й засланці по всіх концентраках і тюрмах СССР, творячи найбільш відданих і геройськи - непохитних вірних „Мовчазної церкви".

Як я згодом довідалася, вистава викликала велике зацікавлення серед католицьких кіл та теплі згадки в католицькій пресі у Франції.

*) Село, яке спалили з людьми, німці.

Люба Вітошинська.

● З Копенгаґену від'їхав до Москви морський капітан Міхаїл Рудічев, заступник морського аташе при совєтській амбасаді, що його викинув данський уряд за старання дістати підкупством тайні інформації про нові данські форти над Балтійським морем. В січні ц. р. викинули з Данії за цю саму справу совєтського військового аташе полковника Анатоля Роґова.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Вшановано пам'ять бл. п. Гетьманича Данила Скоропадського

В суботу, 2 березня, др. М. Ценко, Голова Відділу „Самопомочі", відкриваючи чергове число „Живої Газети", присвятив вступне слово сл. п. гетьманичові Данилові Скоропадському, а присутні вшанували, вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою.

В неділю, 3 березня, о 9 год. рано, радіо ім. В. Блавацького, присвятило довшу статтю проф. Лева Шанковського, в якій висвітлено постать бл. п. гетьманича Данила.

В неділю, о 11 год. 30 хв., в Церкві Св. Володимира, Митрополит Іоан Теодорович, в асисті настоятеля о. Савчука, відправив панахиду. Митрополит і о. настоятель промовили до повної церкви людей про ролю і значення гетьманича Данила і про велику втрату для Українського Народу. В Церкві Св. Покрови о. настоятель Шадинський о 12 год. відправив панахиду і також промовив до численно зібраних присутніх, зазначивши про ту шкоду, яку принесла смерть гетьманича Данила для Українського Народу.

В неділю ж о 8 год. вечора, на Академії Союзу Українок в пам'ять поляглих жінок-героїнь, пані Олена Лотоцька сповістила приявних про смерть гетьманича Данила, кажучи, що смерть спричинила велику втрату для українців. Приявні вшанували пам'ять гетьманича вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою.

Д. Л.

● Губернатор Ню Мексіко — Едвін Мекем підписав „козячий закон", згідно з яким не вільно буде козам ходити по вулицях в місті, як це було досі, починаючи від еспанських часів.

● Демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон виїхав на тритижневий відпочинок до Барбадос в Британських Західних Індіях.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Канаді

ПІДГОТОВА ОПЕРЕТИ „ШАРІКА" В ТОРОНТІ

Услід за постановою оперети Яр. Барнича „Гуцулка Ксеня" восени 1955 року, яка була великим успіхом УНО, бо йшла 10 разів при набитій залі і Корпорація „Орбіт" зробила з неї фільм з тією ж назвою, від місяців іде з ініціятиви того ж УНО підготова до другої такої ж поважної театральної постанови, оперети „Шаріка". Це теж твір Я. Барнича і теж має цікаву та романтичну тему, а саме побут УСС у 1914 р. на Закарпатті та їх освідомний вплив на цю сковану мадярським засиллям частину українських земель.

Як довідуємося, підготова оперети „Шаріка", що має 4 дії, вивершується і вже визначено навіть дні для її прем'єри, саме суботу, 20 і неділю 21 квітня. За реалізацію „Шаріки" на сцені взявся цілий гурт наших кращих театральних та вокальних сил, що відбули ряд нарад та поставили собі за справу чести вивести її якнайкраще. У зв'язку з цим приїздив теж до Торонта мин. тижня творець „Шаріки", композитор Ярослав Барнич з дружиною. Знаємо вже теж ближчі подробиці про „Шаріку". Режисерує її Лавро Кемпе, що вивів на сцену „Гуцулку Ксеню", музична її частина спочиває в руках досвідченого фахівця, проф. Л. Туркевича. У головніших ролях „Шаріки" побачимо Любу Левицьку, Соню Сахно - Климець і Тарновецьку та з чоловіків Л. Кемпе, Гр. Ярошевича, Ст. Рущака, В. Довганюка, А. Сороку, І. Хабурського та ін. Танки для оперети складає Віра Кемпе-Марко, декорації і строї виготовляються під наглядом наших мистців.

Ю. БУЦМАНЮК ВІДКРИВ МАЛЯРСЬКУ ШКОЛУ

Відомий мистець і вчитель малярства й рисунків в середніх і фахових школах проф. Юліян Буцманюк відкрив 2 лютого ц. р. школу - студію в Едмонтоні. Програма навчання буде така сама, як в інших фахових і мистецьких школах. Для заавансованих студентів навчання буде відбуватися щосуботи від 10-ої год. до 1-ої попол., а для початківців від 2-ої год. до 5-ої попол.

Проф. Ю. Буцманюк добре відомий усьому громадянству Едмонтону, він часто виступав з доповідями на мистецькі теми і недавно докінчив розмальовувати катедральну церкву св. Йосафата. Багато знавців, які відвідували згадану церкву, висловлювали високі похвали мистцеві.

В Австрії

УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У ВІДНІ

13 січня ц. р. відбувся у Відні великий концерт парохіяльного хору під керівництвом проф. А. Гнатишина. Концерт був призначений виключно для австрійців. Його відкрив вдалою і при тому короткою промовою мгр. Ю. Костюк, сеньйор братства св. Варвари. Він підкреслив, що хор втримується дуже мінімальними засобами і лише завдяки ідеалізмові та любові до пісні його учасників і організаторів він може існувати. Його завданням є не співати кабаретні мелодії, але життєві правдиві українські пісні. Цю промову, як також усю решту програми концерту, записала віденська Радіостанція, щоб передати пізніше в своїх авдиціях.

В першій частині концерту співав хор у прекрасному виконанні духовні мелодії і колядки. Диригент уміло перетикав хорові пісні солістами (співали: Едіт Брішнік, Герда Вирунський, Анна Заборська, Юліюс Лідпер та м. Карський), Вершком мистецького успіху для диригента була його „Богородице Діво". Перша частина закінчилась мелодрамою Б. Лепкого — „Смеркається", що її рецитував проф. Василь Колотило. Проф. Залозецький оцінив цю рецитацію такими словами: „Це було велике пережиття для кожного. Це був повний і великий успіх."

В другій частині виступила солістка — сопран Зоя Саксаганська. Після двох пісень з опери „Запорожець за Дунаєм", вона виконала дует з В. Янковим, здобуваючи собі гучні оплески в публіки, так, що навіть після додатків тяжко їй було вирватись зі сцени. Концерт був великим успіхом українського хору, диригента та всієї нашої громади.

Короткі Вістки

● Вищий суд в Лондоні уневажнив заповіт славного англійського письменника Бернарда Шова, який свій масток записав для праці над новою англійською абеткою. Шов, який помер у листопаді 1950 року у віці 94 років, хотів побільшення англійської абетки, що нараховує 24 букви, до 40 букв. Однак він рахувався з можливістю заквестіонування важности того заповіту і згори заповів, що на той випадок його масток мають поділити між Британський Музей, Національну Галерію в Ірляндії та Королівську Академію драматичного мистецтва. Його масток обраховано на поверх 2 мільйони долярів.

● Лоренс Ф. Крамер аж тепер дістав винагороду в сумі 67,500 долярів, які йому належалися за те, що в 1935 році дав урядові корисні інформації в зв'язку зі зловживанням при доставах для уряду. Справа йшла через Конґрес і Федеральний Суд Зажалень. Державна скарбниця дістала 225,000 долярів із ґривни, до якої засуджено було винних на основі донесення Крамера.

● Віце - президент Ніксон і його дружина Патриція зробили несподіванку журналістам, які товаришать їм в їхній подорожі по вісьмох африканських країнах. Віце-президент летів з дружиною і почотом в одному літаку, журналісти в другому, але літак журналістів попсувався і вони прибули до столиці Золотого Побережжя Аккри в чотири години після приїзду туди віце-президента. Коли вони, врешті, добились туди, втомлені і сердиті, побачили на летовищі Ніксона і його дружину з журналістичними опонсками на раменах та з записниками і олівцями в руках: Ніксон з дружиною чекали на журналістів, щоб зробити з ними „інтерв'ю" про погану пригоду, яку вони мали в дорозі.

З НАШИХ БУДНІВ

„МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО..."

Не можу того сказати, щоб мені подобались творчі методи деяких дитячих авторів, які пишуть про молодого Шевченка, зокрема коли йому „тринадцятий минало", або й ще перед тим...

Занадто вже той Тарасик виходить (у їхніх творах) кволий, нещасний, заголюканий. Всі його б'ють, сироту безталанного: мачуха б'є, солдат, що стоїть в неї на кватирах порє без милосердя, дяк-п'яниця порє, дядько Павло порє, в конюшні в пана Енґельгардта — б'ють, неначе в снів соломи. А той, бідолашка, тільки й діло, що сидить у бур'яні та й плаче.

Біографічні факти, — скажете... Факти — фактами, але ж у декого з товаришів пера бачиться тенденцію ці сумні факти „згущувати", підливати додатковою порцією сліз.

А втім, знаємо з біографії, малий Тарасик не був такий нюнька і плаксій, як декому здавалося б. „Не зносив ні приневолювання, ні тим більше насильства" — пише про нього проф. П. Зайцев. Знаємо - читаємо, що малий Тарасик збунтував був раз цілу школу проти дяка Богорського і „... без жалю обнаживши задняя свого наставника і добродія, всипав йому добру порцію березової каші, помстившися досхочу". (З „Щоденника").

Вже тоді, в малолітньому стані, наш геній старався заслужити собі на ім'я поста революціонера, хоч, безумовно, в нинішніх часах, в Америці, його десператський вчинок зарахували б до „джувеніл делінквенсі".

Пригадую собі, що в днях мого дитинства, Видавництво „Світ Дитини" у Львові випустило було п'єску для дітей на цю тему, під заг. „Тарас у дяка". В школі ім. Бориса Грінченка при Городецькій вулиці ставили її майже щороку, з нагоди Шевченкових Роковин. Клопіт був лише в тому, що всі хлопці рвалися грати ролю Тараса, а ніхто не хотів бути тим спацифікованим дяком-вчителем...

Гадаю, що не зашкодило б відсвіжити виставу тієї п'єси і тут, показати нашим дітям малого Тараса і з того, бойового боку, не лише плаксиво-страждального. Кожний, хто має до діла з вихованням української дітвори на цій вільній землі, знає дуже добре, як ці дітоки не люблять такого героя, якого вічно б'ють!

Один з викладачів на Курсах Українознавства розповідав мені з хвилюванням, як його малі слухачі страшно переживають наші історичні невдачі, як гризуть собі п'ястучки до болю, коли їм розказувати, наприклад, про трагедію Крут, чи Базару. І, знову ж, якими радісними вогнями, якою гордістю іскряться їхні очі, коли читаєте їм лекцію про козацькі перемоги під Жовтими Водами, чи під Корсунем, про бій під Батогом!

Я не кажу, що для їхнього вдоволення треба наново писати Історію України, але, бодай, трохи світліше її толкувати...

Ікер.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ЗДА мають доволі урану на найближче десятиріччя

Вашингтон. — Генеральний керівник Комісії Атомової Енергії К. Е. Філкс зізнавав на Спільній Конгресовій Комісії Атомової Енергії і заявив, що ЗДА мають досить урану на найближче десятьріччя, щоб здійснювати військову й цивільну програму в ділянці атомової продукції. Це саме твердив і директор відділу сирівців при КАЕ Джессі С. Джансон, який сказав, що існує балянс між запотребуванням на уран і його продукцією. Директор цивільного відділу при Комісії Атомової Енергії Г. Л. Прайс повідомив, що що Комісія співпрацює з стейтовими радами над тим, щоб випрацювати правильник для забезпечення здоров'я людей в сусідстві атомових інсталяцій і атомових пробних стацій.

Англія призначила два і пів більйона на добування атомової енергії

Лондон. — Англійський уряд призначив докладно $2,573,200,000 на розбудову можливостей добування атомової енергії для мирних цілей до 1965 року. Ця нова програма втроє така велика, як була первісна. Її представив докладно в палаті лордів міністер електричної енергії, лорд Міллс. За тим пляном, Англія повинна діставати в 1965 році 5,000 до 6,000 меґаватів електричности з атомових електрівень (один меґават рівняється 1,000.000 ватів). Таких стацій мають побудувати 19 в самій Англії, одну в північній Ірляндії. Коли ті стації будуть готові і почнуть працювати повною силою, вони заощадять впродовж року 18 мільйонів тонн вугілля. Приймається за засаду, що „атомові електрівні" мають постати в районах далеких від вугільних басейнів Англії і Шотляндії. Однак головною причиною, чому Англія зважується на цю — як сказав сам лорд Міллс — „революцію енергії", це бажання звільнитися від залежности від середньо-східньої нафти та заощадити запаси вугілля, якого замало, щоб відповісти всім потребам англійського промислу. Американські часописи звертають увагу, що ця англійська програма добування атомової енергії куди більша за американську, бо Америка має подостатком вугілля і власної нафти, як природних і дешевих джерел енергії.

ОБ'ЄДНАЛИСЯ ДВІ КОНКУРЕНЦІЙНІ СПІЛКИ В АФП — КІО

Шикаґо. — Це по раз перший від 1955 року, коли настало об'єднання Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій, об'єдналися дві робітничі спілки, які досі були окремими організаціями в рамках АФП-КІО. Ці дві спілки — це Міжнародне Братство Паперових Робітників (АФП) і Об'єднані Паперові Робітники (КІО), які тепер творять одну спілку, що називається Об'єднані Паперові Робітники і Працівники. Ця нова спілка має своїх членів в ЗДА і Канаді і вона об'єднує 130,000 робітників. Окремий асистент голови АФП-КІО Джорджа Міні Т. Дж. МекҐейвін назвав це об'єднання „дуже важливим кроком" на шляху до повного об'єднання робітничого руху в Північній Америці.

✝

Повідомляємо в глибокому смутку, що дня 4-го березня упокоївся в Бозі, несподіваною смертю Наш Найдорожчий Батько і Дідуньо

бл. п. МИКИТА МАГУН

народжений 1882 р. в Саполі, Західня Україна.

Похорони відбудуться з похоронного заведення П. Яреми 129, Іст, 7-ма вул. в Ню Йорку,
в СУБОТУ 9-го БЕРЕЗНЯ о 1-ій год. по полудні.
Панахида відбудеться в п'ятницю 8-го березня о год. 6:30 вечора.

ГОРЕМ ПРИБИТІ:
Володимир — син
Марія — дочка
Лідія — невістка
Лариса і Мирослав — внуки
Семен Войцюк — зять

ВСЯЧИНА

СТРУСІ НА УКРАЇНІ

Велетенські птахи, двопальцеві струсі, живуть тепер в Африці та в західній частині Азії в Арабії, Сирії і Мезопотамії. В давнині вони заселяли куди більшу територію. Їх останки знаходять в Монголії, Китаї, Індії, на острові Самос, а також на Україні. Деяким з цих останків вже мало не по 6 мільйонів літ. 100 років тому на Україні біля села Малинівки вперше знайшли струсеве яйце. Воно значно перевищувало розміром яйця теперішніх струсів в Африці. Пізніше біля села Гребінки знайдено в землі частину скелета того птаха. В одеських катакомбах нерідко знаходять рештки костей струся і шкарлупу його яєць.

РОСЛИНА — БАРОМЕТЕР

В декого в кімнаті живе гість із вологих тропічних околиць Бразилії — ліяна монстера — деліціоза. У неї велике, начебто недбало вирізане листя, шворками звисають повітряні корені. Ми звичайно називаємо цю ліяну філодендроном, але частіше її звуть „плаксою", бо перед дощем вона плаче. За добу до початку дощу на кінчиках листя з'являються краплі. Іноді їх так багато, що на підлозі чи на вікні, де стоїть ліяна, з листя набігають калюжі води. Справа в тому, що біля закінчення жилок на листах цієї рослини є водяні устячка, через які перед дощем виділяється вода.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

Розкішний, високомистецький, цінний і одночасно найдешевший дарунок на св. Миколая, Різдво і Новий Рік дорослим дітям — — це чудові
ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА
п. з.:
ГАРФА ЛЕІЛІ
Константини
МАЛИЦЬКОЇ
(Віри Лебедової)
з численними ілюстраціями
Юрія Кульчицького,
великого альбомного форм. (9x11 інчів), на дорогому папері.
Це видання повинно найтися особливо під Різдвяною Ялинкою в кожній українській християнській хаті!
Без огляду на великі кошти видання, ціна примірника тільки $1.50. В окремому переплеті $2.10. Замовлення з належитістю шліть завчасу на адресу:
"SVOBODA"
81-83 Grand Street,
Jersey City 3, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ І „СВОБОДА" — ЦЕ ТВЕРДИНІ УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ, ЯКІ МАЮТЬ ЗА СОБОЮ 60-ЛІТНЮ ІСТОРІЮ ПРОВІДНИЦТВА В ПОЛІТИЧНИХ, КУЛЬТУРНИХ ТА СОЦІЯЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ НАШОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ.